

's-Hertogenbosch

Digipanel schulden 2020

Onderzoek & Statistiek
Oktober 2020

Samenvatting

Eind 2017 zijn door de gemeenteraad de kaders voor het voorkómen en aanpakken van schuldenproblematiek vastgelegd in het 'Aanvalsplan Armoede en Schulden in 's-Hertogenbosch 2018-2021'. Met dit plan wil de gemeente zoveel mogelijk voorkómen dat inwoners in de schulden terecht komen. En zorgen dat inwoners met schulden hier zo snel mogelijk en langdurig weer uitkomen. In dit rapport staan de resultaten van de derde meting naar schuldenproblematiek in 's-Hertogenbosch. Hiervoor is een vragenlijst uitgezet onder bijna 6.400 leden van het digipanel. Daarvan vulden zo'n 3.600 de vragenlijst in. Dat is een respons van 56%. De belangrijkste resultaten van het onderzoek zijn:

Financiële situatie:

- De meeste huishoudens hebben voldoende inzicht in hun inkomsten en uitgaven. 8% heeft dat niet of nauwelijks.
- In 2020 (13%) zijn er minder huishoudens die aangeven dat zij enige of grote moeite hebben met rondkomen dan in 2018 (19%).
- Moeite met rondkomen ontstaat volgens de respondenten vooral door een daling van hun inkomsten of een stijging van zorgkosten of woonlasten.
- Met name eenoudergezinnen, minima-huishoudens en huishoudens met een uitkering geven aan dat zij moeite hebben met rondkomen.

Schulden

- Van alle respondenten geeft 1 op de 5 aan dat hun huishouden schulden heeft. Dat is de laatste jaren weinig veranderd. 5% heeft risicovolle of problematische schulden.
- Eenoudergezinnen en huishoudens met jonge kinderen hebben vaker dan gemiddeld schulden. Dat geldt ook voor huishoudens uit de wijken Muntel/Vliert (32%), West (29%) en Binnenstad (26%). In West is dit aandeel toegenomen ten opzichte van 2018.
- De meest voorkomende schulden zijn een studieschuld en een schuld/lening bij een bank. Het aandeel met een studieschuld nam de laatste jaren toe.
- Het aandeel huishoudens met minderjarige kinderen dat te maken heeft met risicovolle of problematische schulden is afgenomen van 7% in 2018 naar 5% in 2020.

Hulp bij oplossen schulden

- De meeste huishoudens met schulden ontvangen geen hulp voor het oplossen van hun schulden. Zes procent krijgt wel hulp. Dit is vergelijkbaar met voorgaande jaren. Van de huishoudens met problematische schulden krijgt 19% hulp.
- Huishoudens die geen hulp krijgen, geven veelal aan dat ze geen hulp nodig hebben.
- Van alle respondenten geeft 7% aan dat zij niet weten waar zij terecht kunnen voor informatie en advies bij schulden, maar wil dit wel weten. Onder minima-huishoudens is dit aandeel hoger.

Corona

- De uitbraak en wereldwijde verspreiding van het coronavirus raakt onze samenleving hard. Van alle respondenten geeft 13% aan dat het huishoudinkomen sinds de start van het coronavirus is gedaald. Voor 7% nam dit toe.
- Vier procent van alle respondenten geeft aan dat de coronacrisis de oorzaak is dat zij moeite hebben met rondkomen.
- De meeste huishoudens met schulden geven aan dat er door de coronacrisis niets is veranderd in hun schuldensituatie. Volgens 15% van de huishoudens met schulden zijn de schulden door de coronacrisis afgenomen en voor 5% zijn de schulden toegenomen.

Inhoudsopgave

1.	Inleiding	4
1.1	Aanleiding en doel	4
1.2	Onderzoeksaanpak	5
1.3	Respons	5
2.	Rondkomen	6
2.1	Inzicht in inkomsten en uitgaven	6
2.2	Moeite met rondkomen	6
3.	Schulden	10
3.1	Aandeel huishoudens met schulden	10
3.2	Soort schulden	12
3.3	Zorgen over schulden.....	13
4.	Hulp bij oplossen schulden	15
	Bijlage: open antwoorden	17

1. Inleiding

In 2020 is voor de derde keer een digipanel uitgevoerd over schulden. Eerdere metingen zijn gehouden in 2012 en 2018. Het onderzoek geeft inzicht in het aandeel huishoudens dat moeite heeft met rondkomen en het aandeel dat te maken heeft met schulden. Ook laat het zien hoeveel huishoudens weten waar zij terecht kunnen voor advies bij financiële problemen/schulden. Voor het onderzoek is een digitale vragenlijst uitgezet onder de 6.369 leden van het digipanel. Daarvan vulden 3.557 de vragenlijst in. Dat is een respons van 56%.

1.1 Aanleiding en doel

Aanvalsplan Armoede en Schulden

Eind 2017 is door de gemeenteraad het 'Aanvalsplan Armoede en Schulden in 's-Hertogenbosch 2018-2021' vastgesteld. Met dit plan wil de gemeente zoveel mogelijk voorkomen dat inwoners in de schulden terecht komen. En zorgen dat inwoners die schulden hebben, hier zo snel mogelijk en langdurig weer uitkomen. Het digipanel schulden is één van de instrumenten om de doelen uit dit plan te monitoren. In 2020 is de derde meting uitgevoerd. Eerdere metingen zijn gehouden in 2012 en 2018. Waar mogelijk worden in dit rapport de resultaten van 2020 vergeleken met die van 2018 en 2012.

Doel van het onderzoek

Het onderzoek is bedoeld om inzicht te krijgen in:

- het aandeel huishoudens dat te maken heeft met schulden, wat voor soort schulden dat zijn en of het gaat om risicovolle of problematische schulden;
- het aandeel huishoudens dat mogelijk risico loopt op financiële problemen. Bijvoorbeeld omdat zij geen of weinig inzicht hebben in hun inkomsten en uitgaven of moeilijk kunnen rondkomen;
- de mate waarin inwoners bij financiële problemen de weg naar hulp weten te vinden.

Met de uitkomsten van het onderzoek krijgt de gemeente inzicht in hoeverre de doelen van haar beleid rondom schuldenproblematiek worden behaald en op welke punten het beleid waar mogelijk kan verbeteren.

Corona

Medio december 2019 startte de uitbraak van een nieuw coronavirus in China. Het virus heeft zich daarna wereldwijd verspreid. Ook Nederland en 's-Hertogenbosch zijn niet gespaard gebleven. Op 27 februari 2020 werd de eerste besmetting in Nederland (Tilburg) geregistreerd. De uitbraak van het virus raakt onze samenleving en haar omgeving hard. Om inzicht te krijgen in mogelijke eerste effecten van de coronacrisis op financiële problemen en schulden bij inwoners zijn in het digipanel schulden van 2020 enkele vragen over dit onderwerp toegevoegd.

1.2 Onderzoeksaanpak

Digitale vragenlijst

Aan de leden van het digipanel van de gemeente 's-Hertogenbosch is eind augustus 2020 een vragenlijst voorgelegd over rondkomen en schulden. Er is onder andere gevraagd naar hun financiële situatie, of ze moeite hebben met rondkomen en of ze te maken hebben met schulden. Aan de respondenten is gevraagd de vragenlijst in te vullen vanuit hun huishoudenssituatie. De vragenlijst was grotendeels hetzelfde als in 2018 en 2012. Op die manier kan een tijdsvergelijking worden gemaakt. Vanwege de coronacrisis zijn in 2020 een aantal vragen toegevoegd en een aantal vragen zijn deze keer niet gesteld.

Weging

Om de resultaten zoveel mogelijk representatief te maken voor alle inwoners van de gemeente, zijn de resultaten gewogen naar geslacht, leeftijd en wijk. Bij de weging zijn de resultaten van de groepen die ondervertegenwoordigd zijn, zwaarder meegeteld. Het was niet mogelijk de resultaten te wegen naar hoogte van het inkomen, omdat hierover geen recente gegevens beschikbaar zijn van alle inwoners van 's-Hertogenbosch.

1.3 Respons

Respons

Voor het onderzoek zijn 6.359 inwoners benaderd. Daarvan vulden 3.557 de vragenlijst in. Dit komt neer op een respons van 56%. Het responspercentage is daarmee iets hoger dan in 2018 (43%).

Achtergrondkenmerken

Zo'n 4 op de 10 respondenten wonen in een huishouden met kinderen. Veelal gaat het om kinderen jonger dan 18 jaar. Vijf procent woont in een eenoudergezin. Van alle respondenten woont ongeveer een vijfde alleen. Er is ook gevraagd naar de belangrijkste inkomstenbron van het huishouden. Voor twee derde van de respondenten is dat loon. Voor zo'n een vijfde is dat een pensioenuitkering. Voor zeven procent bestaat het inkomen vooral uit winst uit een eigen bedrijf. Minder vaak worden genoemd een bijstandsuitkering, werkloosheidsuitkering, studiefinanciering, alimentatie of arbeidsongeschiktheidsuitkering. Van alle respondenten behoort zeven procent tot een minima-huishouden.

Vergeleken met 2018 is in 2020 het aandeel huishoudens met minderjarige kinderen en het aandeel eenoudergezinnen in de respons iets lager. Het aandeel huishoudens zonder kinderen is in 2020 iets groter dan in 2018. Voor de rest zijn er geen opvallende verschillen in de samenstelling van de groep respondenten van 2018 en 2020.

2. Rondkomen

De meeste huishoudens hebben voldoende inzicht in hun inkomsten en uitgaven. 8% heeft dat niet of nauwelijks. Voor de meeste respondenten heeft de coronacrisis geen invloed gehad op het huishoudinkomen. Voor 13% heeft het gezorgd voor een daling en voor 7% voor een stijging van de inkomsten.

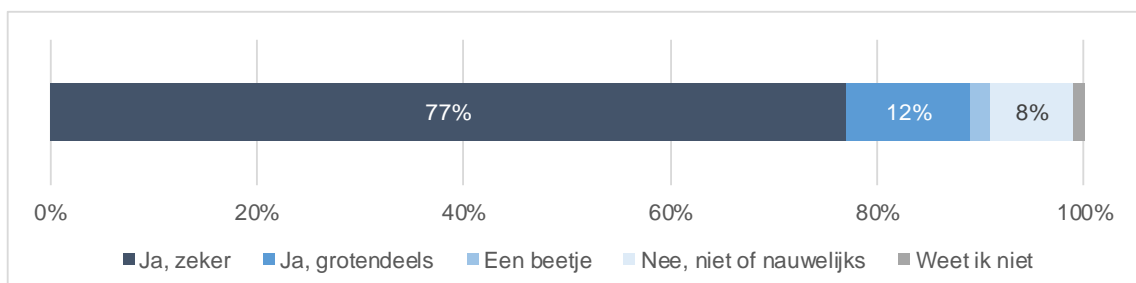
Het aandeel huishoudens dat moeite heeft met rondkomen is afgenomen van 19% in 2018 naar 13% in 2020. Moeite met rondkomen ontstaat vooral door een daling van inkomsten of een stijging van zorgkosten of woonlasten. Met name eenoudergezinnen, minima-huishoudens en huishoudens met een uitkering geven aan dat zij moeite hebben met rondkomen.

2.1 Inzicht in inkomsten en uitgaven

Meeste huishoudens voldoende inzicht in inkomsten en uitgaven; 8% heeft dat niet

Van alle respondenten geeft ruim driekwart (77%) aan dat één of meer mensen uit hun huishouden zeker inzicht hebben in de inkomsten en uitgaven van het huishouden. Volgens nog eens 12% is dat grotendeels het geval. Bij 8% van de huishoudens is dit inzicht er niet of nauwelijks. Deze vraag is in 2020 anders gesteld. Daarom zijn de resultaten niet vergelijkbaar met voorgaande metingen.

Figuur 1 Hebben één of meer mensen uit uw huishouden inzicht in de inkomsten en uitgaven van uw huishouden? N=3.548

Voor 13% is het inkomen afgenomen sinds start coronacrisis; voor 7% nam dit toe

Vier op de vijf respondenten geven aan dat het inkomen van hun huishouden sinds de start van de coronacrisis begin maart niet is veranderd. Voor 1 op de 5 is dat wel het geval. Voor 13% is het inkomen afgenomen, terwijl voor 7% het inkomen juist is toegenomen sinds de start van de coronacrisis. Voor de meeste respondenten (90%) was het huishoudinkomen de 6 maanden voorafgaand aan het onderzoek (vrij) stabiel.

2.2 Moeite met rondkomen

De meeste huishoudens hebben een financiële reserve

Een financiële reserve zorgt ervoor dat een onverwachte kostenpost niet onmiddellijk tot problemen leidt. Zo'n onverwachte kostenpost kan bijvoorbeeld ontstaan wanneer de wasmachine kapot gaat. Van alle respondenten geeft 91% aan dat er in hun huishouden geld is om direct een nieuwe wasmachine te kopen wanneer deze kapot gaat. In 7% van

de huishoudens is dat geld er niet. De rest weet het niet. Het aandeel dat direct een nieuwe wasmachine kan kopen is licht toegenomen ten opzichte van 2018 (89%).

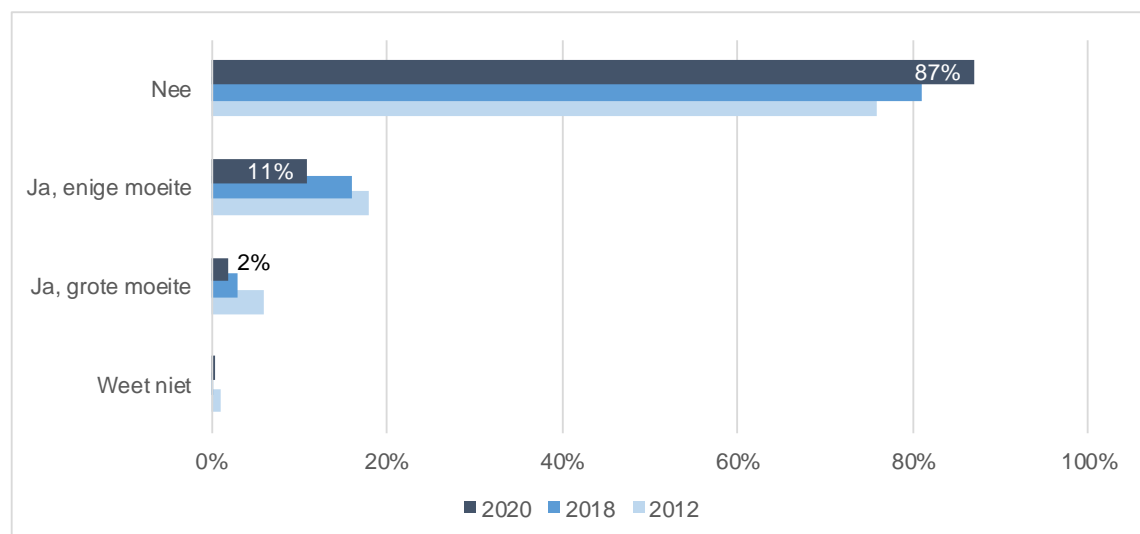
Aandeel dat moeite heeft met rondkomen is afgenomen

De meeste respondenten geven aan dat hun huishouden geen moeite heeft met rondkomen. Van alle respondenten geeft 11% aan dat hun huishouden hier enige moeite mee heeft, 2% heeft hier grote moeite mee. Dit aandeel is afgenomen vergeleken met 2018. Toen had 16% enige moeite met rondkomen en 3% grote moeite.

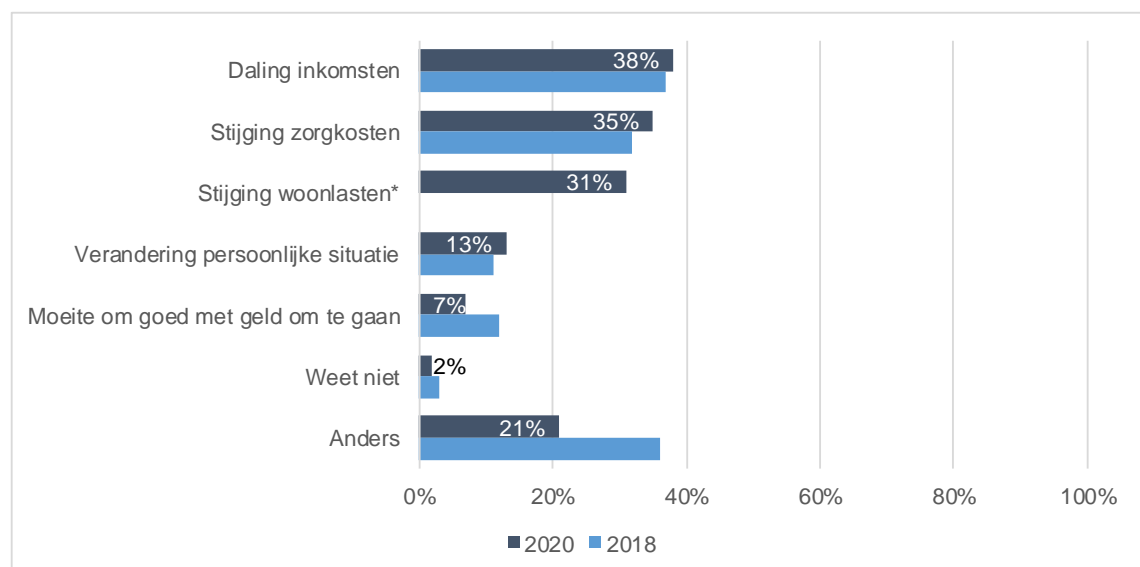
4% heeft door coronacrisis moeite met rondkomen

De coronacrisis vanaf maart 2020 heeft invloed op de mate waarin huishoudens moeite hebben met rondkomen. Vier procent van alle respondenten geeft aan dat hun huishouden door de coronacrisis moeite heeft met rondkomen.

Figuur 2 Heeft uw huishouden in de afgelopen 12 maanden moeite gehad om rond te komen? N=3.539

Figuur 3 Waardoor had uw huishouden moeite met rondkomen? N=443

*De categorie 'stijging woonlasten' is in 2020 voor het eerst meegenomen.

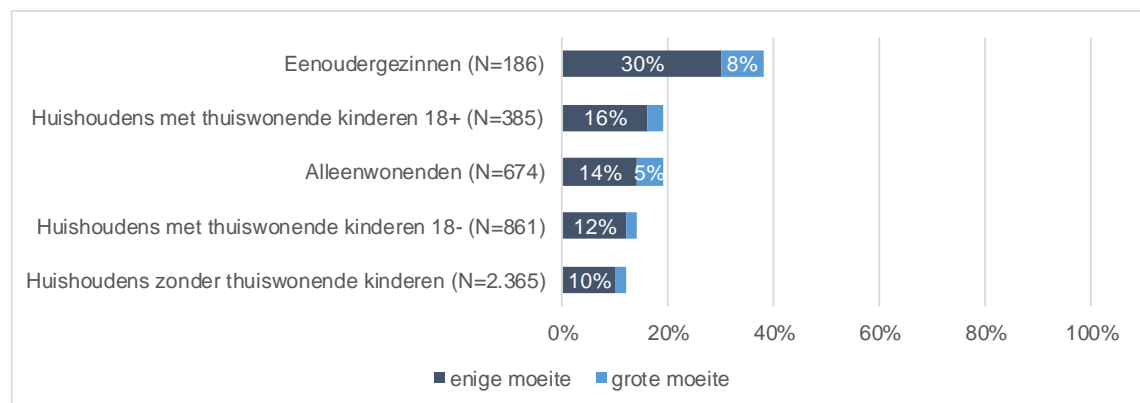
Moeite met rondkomen vooral door daling inkomsten en stijging zorgkosten en woonlasten

Net als in 2018 geven respondenten die moeite hebben met rondkomen met name aan dat dit komt door een daling van inkomsten. De twee andere belangrijkste redenen zijn 'stijging van zorgkosten' en 'stijging van woonlasten'. 'Stijging van woonlasten' is in 2020 voor het eerst gevraagd en door bijna een derde genoemd. 'Moeite om goed met geld om te gaan' wordt in 2020 (7%) minder genoemd dan in 2018 (12%). Bij 'anders' is het meest genoemd dat de prijzen zijn gestegen (24x), de kosten van levensonderhoud zijn toegenomen (11x) en dat het inkomen/de uitkering te laag is (10x).

Met name eenoudergezinnen hebben moeite met rondkomen

Er zijn behoorlijke verschillen naar huishoudenssituatie. Zo komt moeite met rondkomen veruit het vaakst voor onder eenoudergezinnen. Van deze huishoudens geven bijna 4 op de 10 aan dat zij enige of grote moeite hebben met rondkomen. Onder huishoudens zonder thuiswonende kinderen is dit aandeel het laagst (12%). Alleenwonenden geven minder dan in 2018 aan dat zij moeite hebben met rondkomen. In 2018 was dat 29% en in 2020 nog 18%.

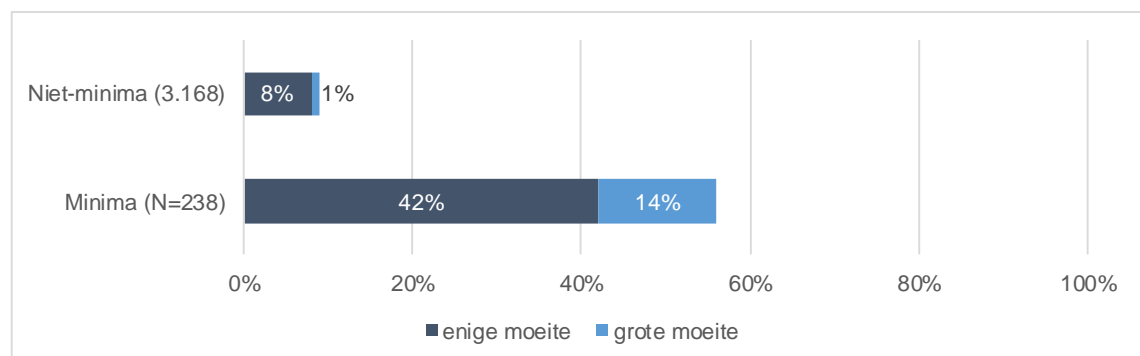
Figuur 4 Aandeel huishoudens dat moeite heeft met rondkomen, naar type huishouden

Minima-huishoudens hebben beduidend meer moeite met rondkomen

Net als in 2018 is er ook in 2020 nog steeds een behoorlijk verschil tussen minima en niet-minima huishoudens. Van de respondenten uit een minima-huishouden geeft meer dan de helft aan dat hun huishouden moeite heeft met rondkomen, onder niet-minima huishoudens is dat 9%.

Figuur 5 Aandeel huishoudens dat moeite heeft met rondkomen, naar inkomenssituatie

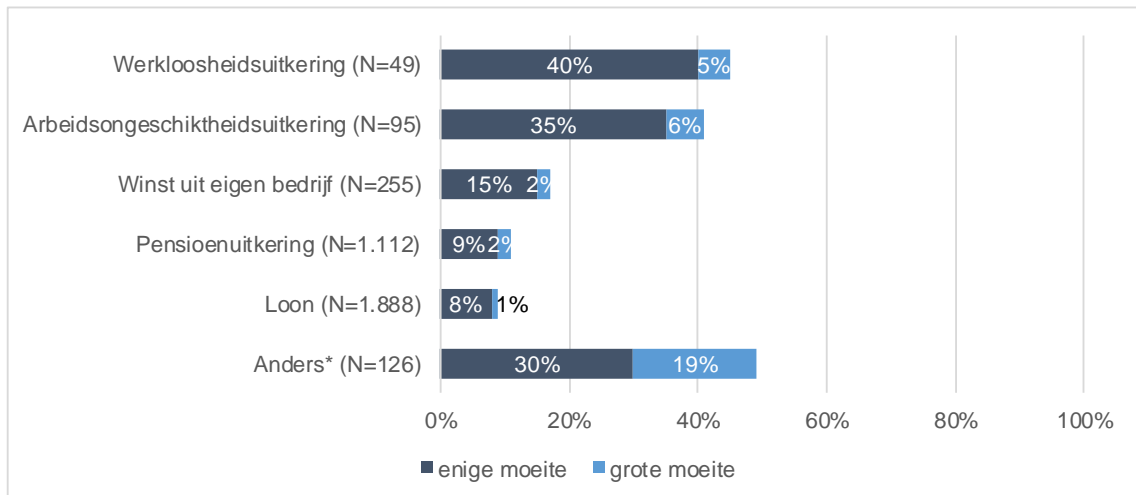

Vooral huishoudens met een uitkering hebben moeite met rondkomen

Aan de respondenten is gevraagd wat de belangrijkste inkomstenbron is voor hun huishouden. Huishoudens die vooral moeten rondkomen van een werkloosheidsuitkering geven het vaakst aan dat zij moeilijk kunnen rondkomen (45%). Daarna zijn dat de huishoudens met een arbeidsongeschiktheidsuitkering (41%). Huishoudens met loon als belangrijkste inkomsten, geven het minst vaak aan moeite te hebben met rondkomen.

Figuur 6 Aandeel huishoudens dat moeite heeft met rondkomen, naar belangrijkste inkomstenbron

*Onder 'anders' vallen o.a. een bijstandsuitkering, studiefinanciering, alimentatie en tijdelijke ondersteuning vanwege corona (zoals Tozo of TOFA). Omdat deze antwoorden relatief weinig zijn genoemd, is het niet mogelijk om de resultaten voor deze groepen uit te splitsen.

3. Schulden

Van alle respondenten geeft 1 op de 5 aan dat hun huishouden schulden heeft. Dit is de afgelopen jaren nauwelijks veranderd. Eenoudergezinnen en huishoudens met jonge kinderen hebben vaker dan gemiddeld schulden. Evenals respondenten uit de wijken Muntel/Vliert (32%), West (29%) en Binnenstad (26%). In West zien we een stijging van 22% in 2018 naar 29% in 2020. De meest voorkomende schulden zijn een studieschuld en een schuld/lening bij de bank. Het aandeel huishoudens met een studieschuld nam de laatste jaren toe en het aandeel met een schuld/lening bij de bank nam af.

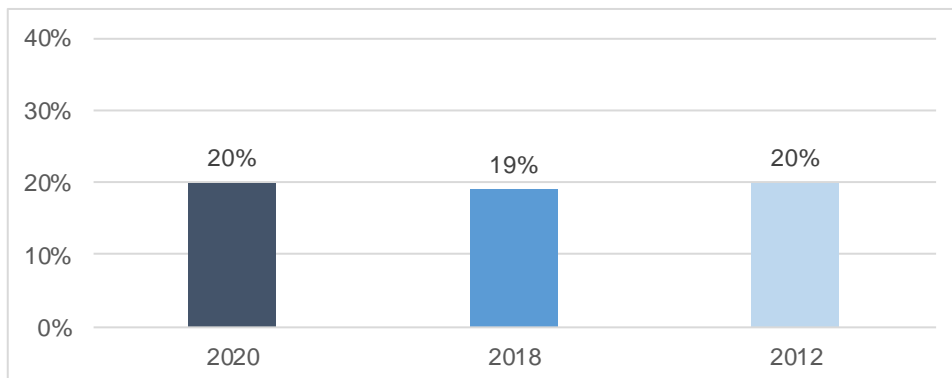
Vijf procent van alle huishoudens heeft risicovolle of problematische schulden. Dat is nauwelijks veranderd sinds 2018. Deze huishoudens kunnen bijvoorbeeld voor meer dan €500 aan rekeningen niet op tijd betalen of belangrijke rekeningen, zoals voor hypotheek, huur of water. In 2020 (5%) hebben minder huishoudens met minderjarige kinderen risicovolle of problematische schulden dan in 2018 (7%).

3.1 Aandeel huishoudens met schulden

1 op de 5 huishoudens hebben schulden

Van de respondenten uit het digipanel geeft 1 op de 5 aan dat hun huishouden schulden heeft. Het gaat onder andere om leningen bij een bank, studieschulden, betalingsachterstanden en kopen op afbetaling. Hypotheken tellen niet mee. Het aandeel huishoudens met schulden is de afgelopen jaren nauwelijks veranderd.

Figuur 7 Aandeel huishoudens met schulden of betalingsachterstanden

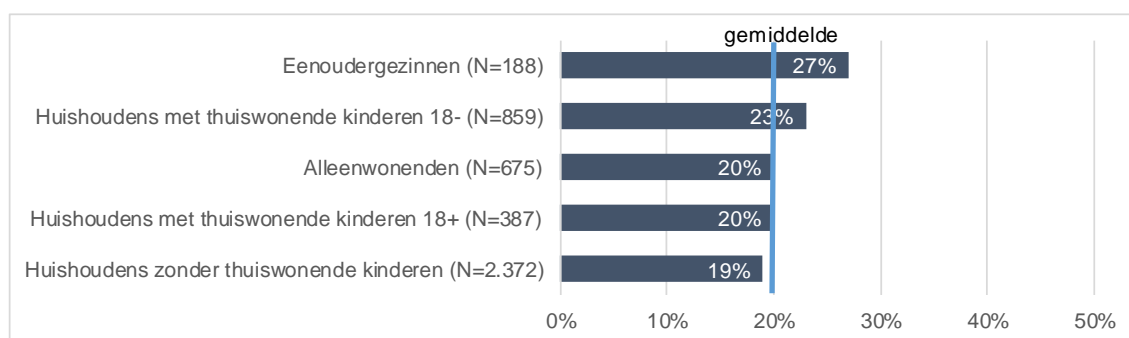

Eenoudergezinnen en huishoudens met jonge kinderen hebben naar verhouding vaker schulden

Van de eenoudergezinnen uit het digipanel geeft ruim een kwart aan dat zij schulden hebben. Onder huishoudens met thuiswonende kinderen jonger dan 18 jaar is dat 23%. Voor de andere huishoudenssamenstellingen zien we geen opvallende verschillen.

Ook onder minima-huishoudens is het aandeel met schulden hoger dan gemiddeld, namelijk 30%.

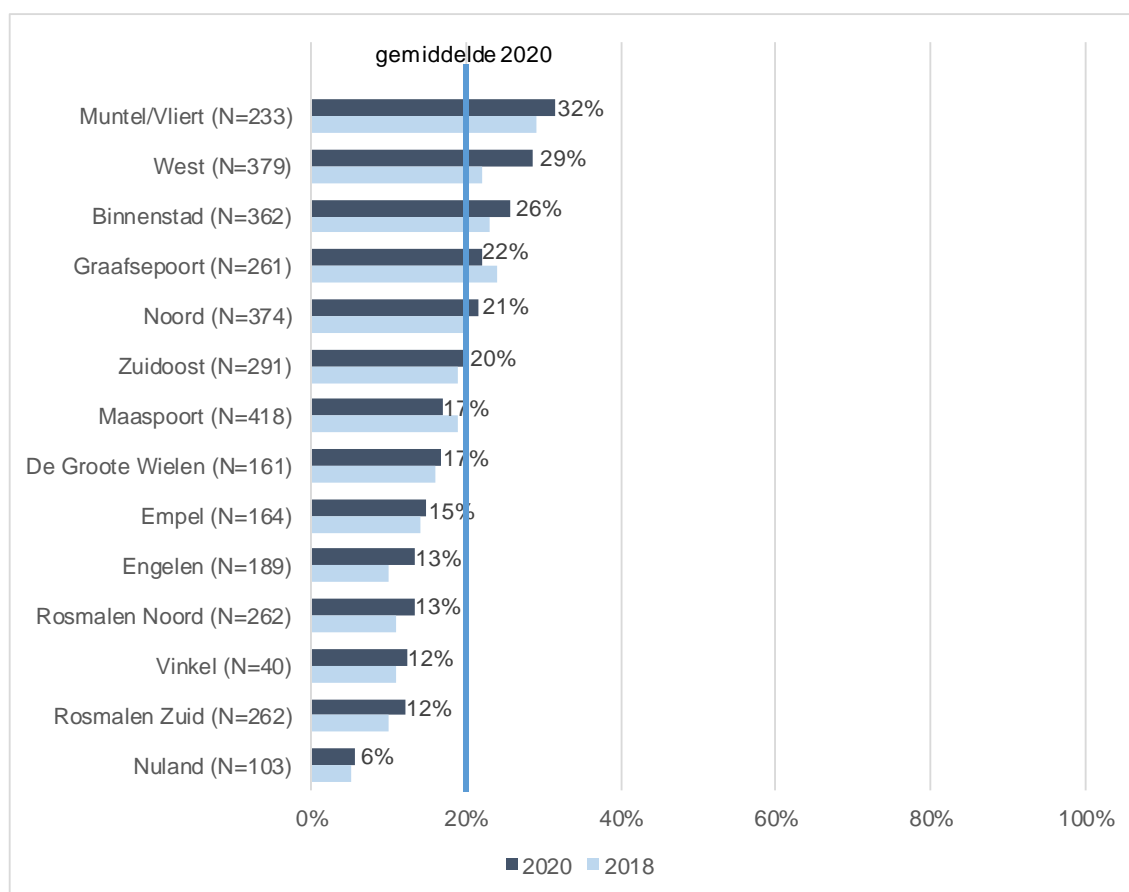
Figuur 8 Aandeel huishoudens met schulden of betalingsachterstanden, naar type huishouden

In Muntel/Vliert grootste aandeel huishoudens met schulden

Net als in 2018 is het aandeel huishoudens met schulden het grootst in de wijk Muntel/Vliert. Van alle respondenten uit Muntel/Vliert geeft 32% aan dat hun huishouden schulden heeft. Ook in de wijken West en Binnenstad is het aandeel huishoudens met schulden significant hoger dan gemiddeld in 's-Hertogenbosch. In West zien we een significante stijging ten opzichte van 2018, van 22% naar 29%.

Figuur 9 Aandeel huishoudens met schulden of betalingsachterstanden, per wijk

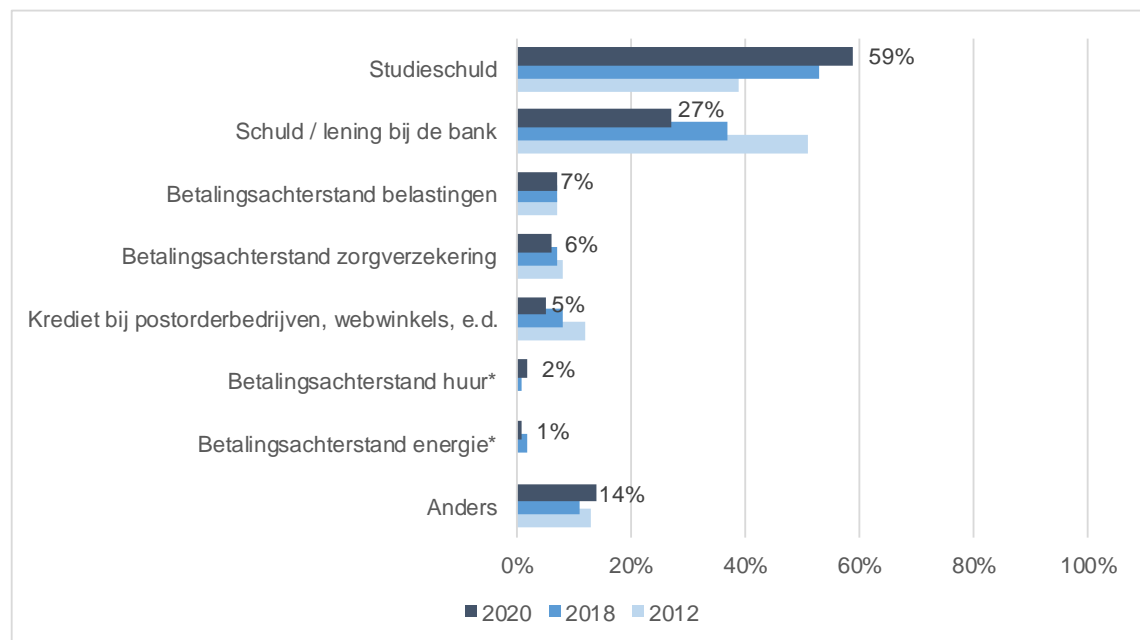

3.2 Soort schulden

Studieschuld nog steeds meest voorkomende schuld

Vanaf 2012 zien we dat de studieschuld en een schuld/lening bij de bank de twee meest voorkomende schulden zijn. Tegelijkertijd zien we het aandeel huishoudens met een studieschuld de laatste jaren toenemen en het aandeel met een schuld/lening bij de bank afnemen. Van alle respondenten met schulden koos 14% voor de categorie 'anders'. Zij noemen hier vooral een schuld/lening bij familie of vrienden (22x) en financiering/lease van een auto (15x).

Figuur 10 Wat voor soort schulden of betalingsachterstanden heeft uw huishouden op dit moment? – meer antwoorden mogelijk N=477

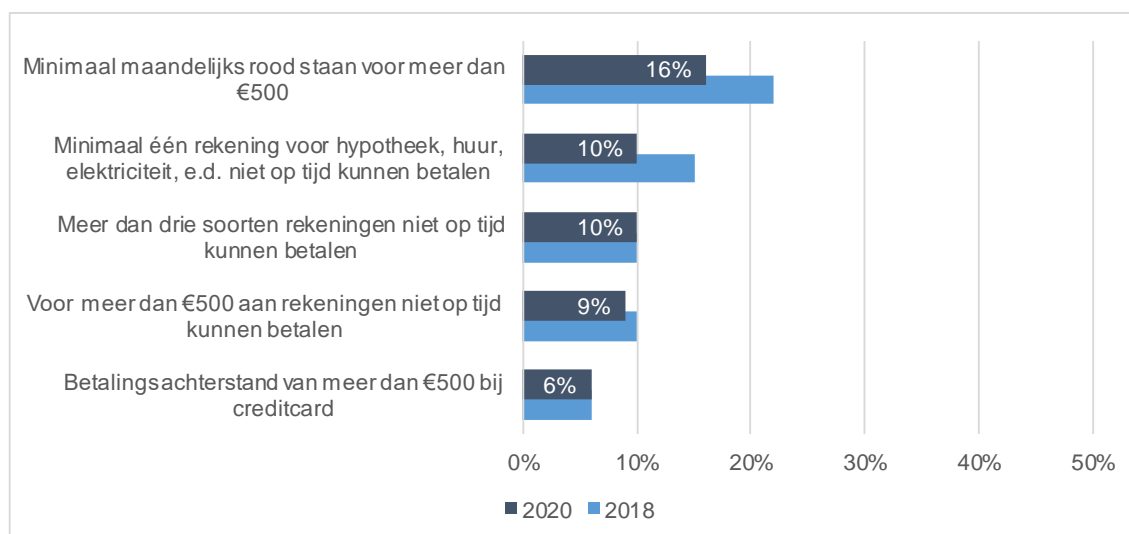
Leesvoorbeeld: van alle huishoudens met schulden heeft 59% studieschulden

*Deze categorieën zijn in 2012 niet apart uitgevraagd

Financiële risico's van huishoudens met schulden: vooral rood staan

Aan de respondenten die aangeven dat hun huishouden schulden heeft, zijn een aantal vragen gesteld over de aard van de schulden. Hieruit kan blijken of het gaat om risicovolle of problematische schulden. Zo blijkt dat van alle huishoudens met schulden 16% regelmatig rood staat voor meer dan €500. Dit aandeel is lager dan in 2018 (22%). Ook kunnen 1 op de 10 huishoudens met schulden belangrijke rekeningen niet op tijd betalen, zoals rekeningen voor hypotheek, huur, elektriciteit of water. Eenzelfde aandeel kon in de twaalf maanden voorafgaand aan het onderzoek meer dan drie soorten rekeningen niet op tijd betalen.

Figuur 11 Aandeel huishoudens met schulden dat de afgelopen 12 maanden te maken had met financiële risico's N=479

In de meeste gevallen zijn de schulden niet risicovol of problematisch

Om de ernst van de schuldensituatie te kunnen bepalen is gekeken naar de combinatie van de antwoorden op de volgende onderwerpen:

- Meer dan drie soorten rekeningen niet op tijd kunnen betalen
- Eén of meer rekeningen voor hypotheek, huur, elektriciteit, gas, water, e.d. niet op tijd kunnen betalen
- Voor meer dan €500,- aan rekeningen niet op tijd kunnen betalen
- Minimaal maandelijks rood staan voor meer dan €500,-
- Een betalingsachterstand van meer dan €500,- voor een creditcard

Is er geen enkele keer 'ja' geantwoord op deze onderwerpen, dan is er geen sprake van een risicovolle of problematische situatie. Is er 1 of 2 keer 'ja' geantwoord, dan is de situatie risicovol. Bij 3 keer 'ja' is de situatie problematisch en bij 4 of 5 keer 'ja' zeer problematisch.

5% van de huishoudens heeft risicovolle of problematische schulden

Een kwart van de huishoudens met schulden heeft te maken met risicovolle of problematische schulden. Dat is vijf procent van alle huishoudens. Bij bijna 2% gaat het om (zeer) problematische schulden. De gemeente heeft extra aandacht voor huishoudens met kinderen die te maken hebben met schulden. Huishoudens met minderjarige kinderen blijken meer kans te hebben op schulden (hoofdstuk 2.1). Maar zij hebben niet vaker dan andere huishoudens te maken met risicovolle of problematische schulden. Het gaat om vijf procent van alle huishoudens met minderjarige kinderen. Dit is minder dan in de meting van 2018 (7%).

3.3 Zorgen over schulden

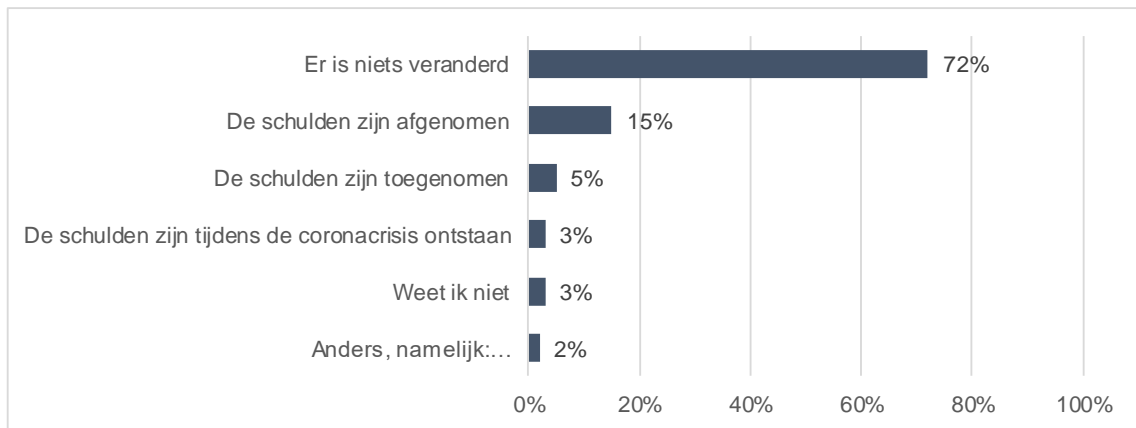
14% maakt zich dagelijks zorgen om hun schulden

Net als in 2018 maken de meeste respondenten zich niet dagelijks zorgen om hun schulden. 14% van de huishoudens met schulden maakt zich hier wel dagelijks zorgen over. Dit aandeel is weinig veranderd vergeleken met 2018 (17%).

Volgens 15% zijn hun schulden door de coronacrisis afgenomen

Van de huishoudens met schulden geeft het merendeel aan dat er door de coronacrisis niets is veranderd in de schuldensituatie. Voor 15% zijn de schulden afgenomen. Deze groep is drie keer zo groot als de groep die aangeeft dat door de coronacrisis hun schulden zijn toegenomen (5%). Volgens 3% zijn hun schulden tijdens de coronacrisis ontstaan. Volgens 3% zijn hun schulden tijdens de coronacrisis ontstaan. Volgens 3% zijn hun schulden tijdens de coronacrisis ontstaan.

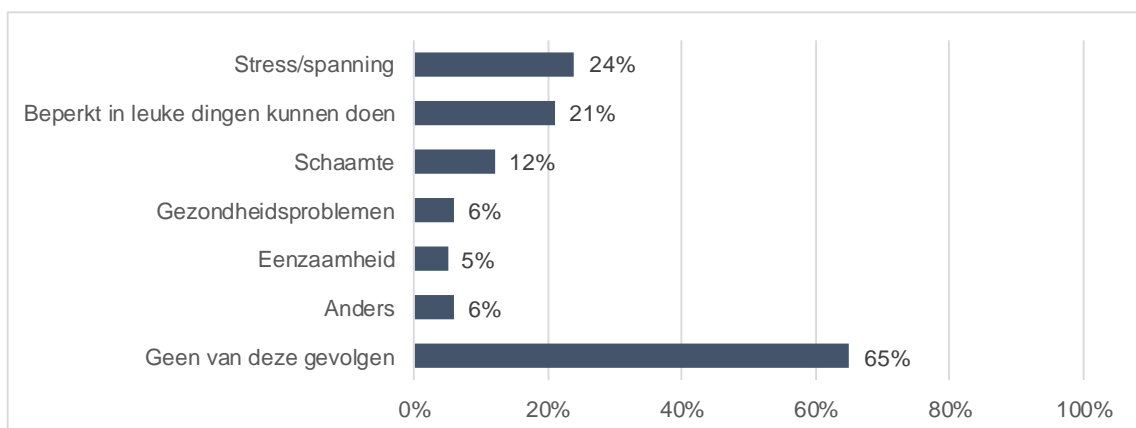
Figuur 12 Is er door de coronacrisis iets veranderd in de schulden van uw huishouden? N=479

Belangrijkste gevolgen van schulden: stress en weinig leuke dingen kunnen doen

Aan de respondenten die te maken hebben met schulden is gevraagd welke gevolgen de schulden hebben voor hen en hun huishouden. Zo'n een derde ervaart één of meer gevolgen. Het meest genoemd worden 'stress/spanning' (24%) en 'geen/bepaalde mogelijkheid om leuke dingen te doen' (21%). Schaamte wordt door 12% genoemd. Gezondheidsproblemen (6%) en eenzaamheid (5%) worden minder vaak genoemd. Bij 'anders' worden verschillende antwoorden gegeven, zoals moeite om een hypotheek te krijgen, onrust, besparen op eten en dat men iemand anders er niet mee wil belasten.

Figuur 13 Wat voor gevolgen hebben de schulden voor u en uw huishouden? – meer antwoorden mogelijk N=475

4. Hulp bij oplossen schulden

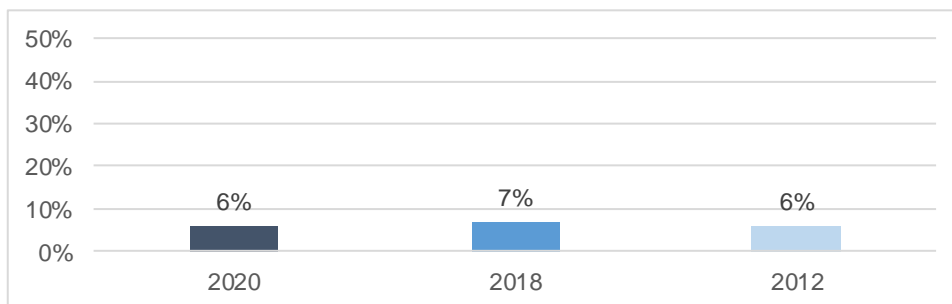
De meeste huishoudens met schulden ontvangen geen hulp voor het oplossen van de schulden. Zij geven veelal aan dat ze geen hulp nodig hebben. Zes procent krijgt wel hulp. Dit is vergelijkbaar met voorgaande jaren. Onder huishoudens met (zeer) problematische schulden is het aandeel dat hulp ontvangt een stuk hoger (19%).

Van alle respondenten geeft 7% aan dat zij niet weten waar zij terecht kunnen voor informatie en advies bij schulden, maar dit wel willen weten.

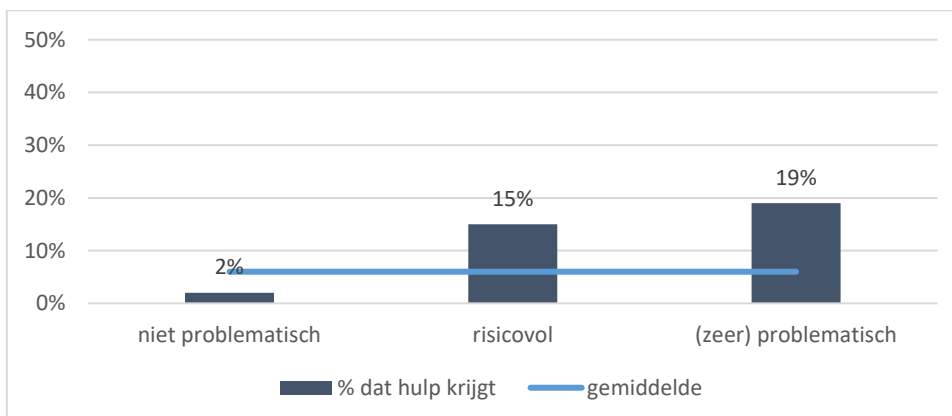
Zes procent van de huishoudens met schulden ontvangt hulp

Een grote meerderheid van de huishoudens met schulden ontvangt geen hulp voor het oplossen van de schulden. Zes procent geeft aan wel hulp te ontvangen. Dit is vergelijkbaar met voorgaande jaren. Onder huishoudens met (zeer) problematische schulden is het aandeel dat hulp ontvangt een stuk hoger, namelijk 19%. De hulp die mensen krijgen komt voornamelijk van familie¹. De soort hulp varieert. Maar het gaat vooral om een lening van familie/vrienden en informatie en advies.

Figuur 14 Aandeel huishoudens dat hulp krijgt bij het oplossen van hun schulden N=474

Figuur 15 Aandeel huishoudens dat hulp krijgt bij het oplossen van hun schulden, naar ernst van de schuldensituatie

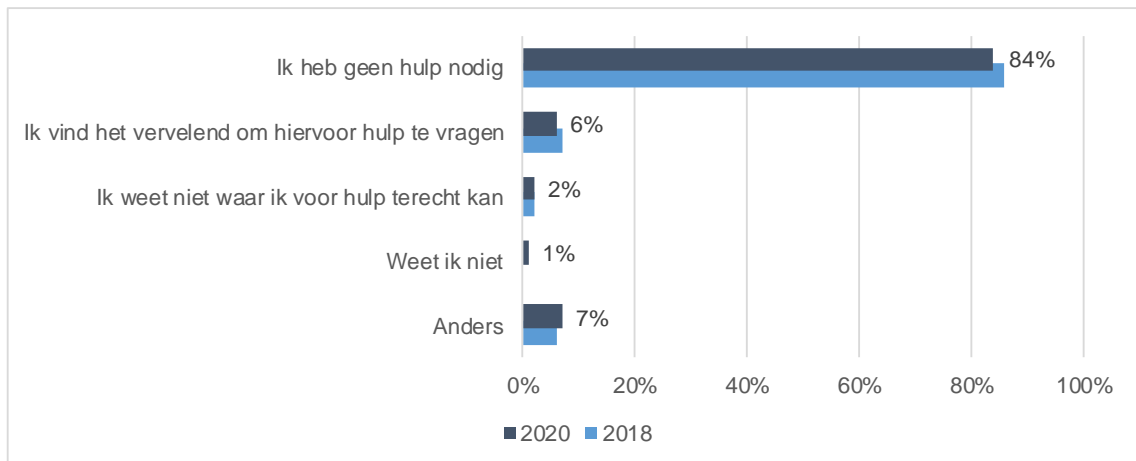

¹ Vanwege het lage aantal respondenten dat deze vraag heeft beantwoord, worden de percentages niet weergegeven en kan er geen vergelijking worden gemaakt met de antwoorden van voorgaande metingen.

Meeste huishoudens geven aan dat zij geen hulp nodig hebben

Net als in 2018 geeft het merendeel van de huishoudens met schulden aan dat zij geen hulp nodig hebben. 6% vindt het vervelend om hulp te vragen. 7% geeft een andere reden waarom hun huishouden geen hulp ontvangt. Hier wordt met name genoemd dat er al wordt afgelost, de terugbetaling loopt of dat men al hulp heeft (gehad).

Figuur 16 Waarom ontvangt u of uw huishouden geen hulp bij het oplossen van de schulden? N=437

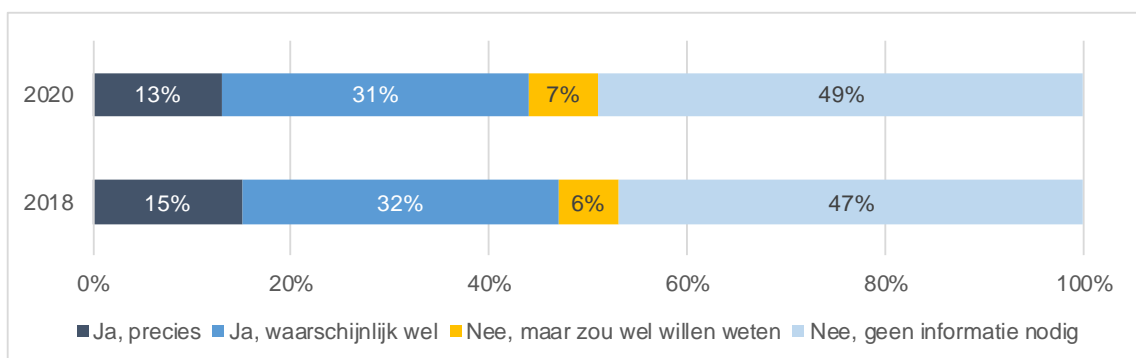
7% weet niet waar zij terecht kunnen voor advies bij schulden, maar wil dit wel weten

Aan alle respondenten is gevraagd of zij weten waar ze terecht kunnen voor vragen en advies bij het oplossen van schulden. 44% weet dit precies of denkt dit te weten. Zeven procent weet het niet, waar zou het wel willen weten. Iets minder dan de helft van de respondenten weet niet waar zij terecht kunnen, maar geven aan dat zij geen informatie nodig hebben. De mate waarin inwoners bekend zijn met de weg naar informatie en advies is ten opzichte van 2018 nauwelijks veranderd.

Minima-huishoudens weten minder goed de weg naar informatie

Bepaalde huishoudens, zoals minima-huishoudens, hebben meer kans op schulden dan andere. Voor hen is het extra belangrijk dat ze de weg naar informatie goed weten te vinden. Minima-huishoudens geven vaker dan niet-minima huishoudens aan dat zij weten waar zij terecht kunnen voor informatie. Tegelijkertijd is de groep die niet weet waar ze terecht kunnen, maar dit wel wil weten onder minima ook groter dan onder niet-minima.

Figuur 17 Weet u waar u terecht kunt voor vragen en advies bij het oplossen van schulden? N=3.539

Bijlage: open antwoorden

Waardoor had uw huishouden moeite met rondkomen? – anders, namelijk:...

Prijsstijgingen (24x)

- Alles wordt duurder (3x)
- Alles is duurder geworden
- Alles is duurder geworden. Pensioen zelfde!
- Alles is duurder als btw.
- Algemene stijging
- Boodschappen duurder geworden
- Boodschappen schrikbarend duurder geworden.
- Boodschappen zijn duurder geworden
- Boodschappen zijn fors in prijs gestegen
- Duurdere boodschappen
- Duurder worden van supermarkten enz.
- Boodschappen werden duurder, meer online aankopen
- Prijsstijgingen
- Prijsverhogingen ivm Corona
- Stijging prijzen boodschappen
- Stijging boodschappen
- Stijging winkelprijzen
- Stijging prijzen voedsel en supermarkt
- Stijging prijzen boodschappen. Koop nooit kleding, mijn kleding gaat nu rafelen.
- Wekelijks boodschappen zijn veel duurder geworden
- Stijgende belastingen, bijdragen van andere instanties, dure boodschappen.. alles word duurder
- Inflatie vanaf januari, daar bovenop prijsstijging supermarkten door corona, daar bovenop dat ik nu door corona bij een veel duurdere supermarkt boodschappen doe omdat de goedkopere niet bezorgen, daar bovenop de bezorgkosten die ik daarvoor nooit had omdat ik altijd zelf boodschappen deed, plus de kosten voor extra beschermingsmiddelen i.v.m. corona, die ook steeds duurder worden.

Stijging kosten levensonderhoud/vaste lasten (11x)

- Stijging van alle vaste lasten en dagelijkse uitgaven, zoals boodschappen
- Stijging kosten levensonderhoud. vooral fairtrade en biologisch (het blijft een must) zijn gestegen
- Stijging levensonderhoudskosten
- Leven is duurder geworden
- Inkomen daalt door steeds hogere kosten levensonderhoud
- Boodschappen etc.
- Dagelijkse boodschappen
- Het dagelijks leven is duur. En na jaren bijstand is alle rek er wel zo'n beetje uit.
- Meer kosten eten etc
- Meer kosten doordat De kinderen tijdens Corona thuis waren
- Uitgaven eten en drinken

Lage uitkering/weinig inkomen (10x)

- Te lage uitkering
- Uitkering is te laag
- Veel te lage bijstand uitkering

- Weinig inkomen
- Vast weinig inkomen
- Inkomen is altijd laag
- Lastig om rond te komen met een inkomen van 1250
- Ongeveer 100-150 te weinig inkomen stelselmatig
- Regelingen overheid, ondanks stabiliteit in werk zal ik wellicht nooit boven minimuminkomen verdienen (in totaliteit alle inkomsten)
- Maar één inkomen waar je alles van moet betalen, dan blijft er geen reserve over.

Werkgerelateerd (5x)

- Afgestudeerd en werk zoekend geworden+ een kind van 1 jaar wat meer geld gaat kosten
- 12 weken thuis gezeten vanwege corona nu in een andere branche werkzaam wat veel minder betaald
- Minder werk mogelijkheden
- Einde ww uitkering en geen baan kunnen vinden
- Verlies van mijn bijbaan door toedoen van de gemeente

Belastingen (4x)

- Belastingdienst
- Belastingdienst treitert al jaren met niet onderbouwde dwangbevelen en het niet volledig uitbetalen van toeslagen.
- Belastingen/verzekeringen
- Diverse belastingen

Studie(kosten) (4x)

- Studie
- Hogere studiekosten
- Hoog aflosbedrag studieschuld
- Studie kinderen

Ziekte(kosten) (4x)

- Veel uitgaven aan behandelingen en alternatieve medicijnen die niet worden vergoed door ziektekostenverzekering
- Ziekte, wet Poortwachter
- Wegens angststoornis beperkt
- Door ernstige ziekte van dochter (acute leukemie) is uitgaven patroon gestegen

Kosten voor kinderen (3x)

- Kinderdagverblijf
- Kind heeft dingen nodig. Ik ms patiënt meer dingen nodig en geen recht op uitkering
- Mijn opgroeiende kinderen woonden bij mij.

Investerings/grote uitgave (2x)

- Investerings in het huis
- Grotere uitgaves gehad vorig jaar waardoor het begin dit jaar krap was

Deel van inkomen weggevallen (2x)

- 400 euro netto inkomsten minder door armoedeval wijong uitkering, huurverhoging
- Geen inkomsten partner omdat salon dicht moest

Overig (19x)

- Alleenstaande moeder zonder alimentatie
- Bancaire hypotheek
- Beslaglegging loon
- Energie de oplichters
- Ex die niet aan ouderschapsplan houdt
- Geen uitkering noodfonds
- Had planning gereed om in 2018 met pensioen te gaan, maar het kabinet heeft tijdens het spel de regels veranderd zodat wij in problemen kwamen. #stemzeweg
- Hogere woonlasten en lagere beursresultaat
- Iemand die tijdelijk bij me woont met zeer gering inkomen
- Ik ben armoe-moe.
- Kan altijd maar net of net niet rondkomen
- Niks
- Onnavolgbare inmenging van schuldhulpverlening
- Overheidssluiting van eigen restaurant
- Pensioen achteruitgang koopkracht
- Reiskosten ivm mantelzorg
- Schulden uit het verleden
- Situatie uit het verleden, eigen zaak die min of meer failliet is gegaan
- Stijging van alle kosten maar WIA-IVA stijgt zeldzaam en dan minimaal.

Wat voor soort schulden of betalingsachterstanden heeft uw huishouden op dit moment? – Anders, namelijk:...

Lening/schuld bij familie/vrienden (22x)

- Bij kennissen
- Bij kinderen
- Familie
- Familie leningen
- Lening bij familie
- Lening bij familielid
- Lening bij ouders (2x)
- Lening bij ouders tbv verbouw huis (geen hypotheek)
- Lening familie
- Lening in persoonlijke kring
- Lening ouders
- Lening vrienden
- Leningen bij familie & vrienden, kleine schuld op creditcard die ik meestal alleen inzet voor schoenen of zo
- Onderhandse lening
- Onderhandse lening ouders
- Schuld bij een van de kinderen van 9.
- Schuld bij ex partner
- Schuld bij familie
- Schuld bij familie voor kopen huis
- Schuld bij familielid
- Keuken afbetalen; door familie (deels) voorgesloten

Financiering/lease auto (15x)

- Auto lease
- Auto private lease

- Auto
- Autofinanciering
- Aflossing lening auto
- Aflossing auto
- Lease-auto
- Lease
- Lening bij autodealer
- Klein krediet voor auto
- Lening voor auto
- Private lease (2x)
- Private lease auto
- Afbetaling motor

Terugbetaling toeslag/uitkering (7x)

- Terug betalen zorgtoeslag
- Terug betaling te veel ontvangen toeslagen
- Terugbetaling teveel ontvangen huurtoeslag
- Terugbetaling teveel ontvangen huurtoeslag
- Terugbetaling teveel uitgekeerde WW
- Terugbetaling toeslagen
- Toeslag terugbetaling

Creditcard (6x)

- Credit card (3x)
- Aflossing creditcards
- Visa
- VisaCard

Lening voor duurzaamheid/zonnepanelen (4x)

- Lening energie zuinig maken huis
- Lening tbv zonnepanelen
- Zonnepanelen
- Energiebespaarlening

Hypotheek (4x)

- Hypotheek
- Hypotheekschuld ivm gedwongen verkoop eigen huis
- Krediet hypotheek
- Betalingsachterstand hypotheek (NIET bij bank)

Saneringskrediet (3x)

- Saneringskrediet
- Saneringskrediet bij gemeente, maar loopt af
- wsnp

Belastingenschuld (2x)

- Belasting schuld, geen achterstand
- Belastingdienst terugbetalen

Gemeente (2x)

- Krediet bij gemeente
- Gemeente

Onterechte schuld (2x)

- Onterechte schuld bij uitkeringsinstantie
- Onterechte uitkeringsschuld zoon

Overig (13x)

- Aflossen zakelijke lening
- Bij de bank voor werkzaamheden aan huis
- Diverse schulden
- Doorlopende krediet zonder opname mogelijkheid
- Elke maand rood op de bank.
- Faillissement daterend uit 2012
- Geen achterstand belasting
- Lening
- Lening bij derden
- Lening bij eigen beheersmaatschappij
- Oude krediet rekening
- Schuld bij financiering instantie
- Telefoon afbetalen bij abonnement

Is er door de coronacrisis iets veranderd in de schulden van uw huishouden? - Anders, namelijk:

- Armoede-moe
- Bankbeleid
- De boodschappen zijn momenteel te duur.
- De schulden zijn afgenomen, omdat er niets veranderd is en dus gewoon afgelost.
- Hulp via gemeente
- Mijn schulden zijn vlak voor de crisis afgelost, nu geen schulden meer behalve studieschuld
- Moeilijker rondkomen ivm stijgende normale prijzen, zoals boodschappen
- Persoon met studieschuld woont weer tijdelijk thuis
- Sober leven
- Studie vertraagd, extra studie schuld
- Terugbetaling studieschuld tijdelijk stopgezet
- wsnp
- Zoals het altijd gaat: ik vul het ene gat met het andere

Wat voor gevolgen hebben de schulden voor u en uw huishouden? – anders, namelijk:...**Moeilijk hypotheek kunnen krijgen (5x)**

- Door restant studieschuld is een hypotheek krijgen lastig
- Geen huis kunnen kopen
- Kinderen (29 en 24 jaar) blijven thuis wonen. Eigen woning is onbetaalbaar.
- Zorgen mbt kunnen kopen van een huis
- Waarschijnlijk gaan we moeite hebben om een huis te kopen/hypotheek te krijgen.

Mentaal/onrust (4x)

- Lichte stress om betalingsafspraken te maken en deze maandelijks bij te houden
- Mentale problemen

- Onrust, omdat ik hierna weer moet lenen om kleding te kopen en alles kapot gaat tegelijkertijd
- Moedeloos

Besparen op eten (2x)

- Besparen op gezond voedsel en sporten
- Goedkoper eten en drinken

Wil een ander niet belasten (2x)

- Ik ben 70 en wil mijn kinderen niet met mijn rekeningen opzadelen na mijn overlijden
- Voor participatie moet je presentabel zijn. Dit komt nu ernstig onder druk te staan. Dat je oude moeder elke keer betaalt is toch ook geen oplossing zeker niet op termijn

Geen (3x)

- Geen, studieschuld is ingecalculeerd en kunnen we makkelijk terug betalen
- N.v.t.
- We hebben geen schulden

Overig (11x)

- Beperkingen voor leuke dingen te doen
- Kan weinig voor mijn dochter betekenen
- Minder mogelijkheden om te verhuizen of nieuwe auto
- Onderhoudsproblemen huis
- Onredelijke vermindering van hypotheek
- Onzekere ontwikkelingen arbeidsmarkt
- Scheve verhouding binnen huishouden
- Sober leven
- Uitstel koop van kleding, matras etc.
- We doen iets rustiger aan
- Zorgen of bedrijf de coronacrisis wel overleeft, dat ik in de bijstand moet terwijl mijn bedrijf al 15 jaar gezond was

Van wie ontvangt u hulp? – anders, namelijk:...

- Adviseur
- Bewind
- Hulp bij schulden
- Ik zit in een WSNP regeling
- Omdat mijn inkomsten zo laag zijn, hoef ik mijn studieschuld op dit moment niet terug te betalen
- senz bewind
- wsnp

Om wat voor soort hulp gaat het? – Anders, namelijk:...

- kost en inwoning van 2 kinderen
- Saneringskrediet maar loopt af, wordt elke maand netjes betaald

Waarom ontvangt u of uw huishouden geen hulp bij het oplossen van de schulden? – Anders, namelijk:...

Aflossing/terugbetaling loopt (7x)

- Aflossen dit jaar afgelopen
- Alles is duidelijk opgesteld qua wanneer terug te betalen. Maar het is gewoon vervelend dat het terugbetalen boven je hoofd hangt in combinatie met onverwachte grote rekeningen
- Een studieschuld is in dit geval afbetalen in 30 jaar, dat is een andere schuld dan in deze enquête op bedoeld wordt
- Goede terugbetaal regeling. Daarnaast voldoende inkomen voor alle rekeningen ed
- Ik betaal mijn schulden van belasting termijnen
- Ik heb mijn schulden net afgelost. Ik had wel hulp van MEE en later Gidiz
- We zijn goed bezig met aflossen

Heb al hulp (gehad) (4x)

- Al WSNP gehad, veel van geleerd
- Hulp gehad van accountant, vooral beter inzicht gekregen
- Lening via gemeente bank wat een mooie oplossing was voor nodige aankopen
- Ik maak gebruik van alle regelingen die er zijn (gesprek BSR in het verleden gehad)

Geen hulp nodig (3x)

- Hulp is nóg niet noodzakelijk
- NOG geen hulp nodig. We redden het net
- Nog niet echt nodig

Hulp niet gekregen (2x)

- Hulp gevraagd maar afgewezen omdat mijn man een 'hobby-ondernemer' zou zijn
- Hulp is niet mogelijk

Niet van toepassing (2x)

Overig (12x)

- De financiën van mij en mijn partner zijn gescheiden. Mijn partner heeft de schuld, niet ik. Mijn partner gaat mogelijk in de toekomst hulp vragen.
- De schuld is gepauzeerd
- De ww vult het aan als het nodig is steeds
- Geen schulden
- Gesprek nog niet plaatsgevonden
- Hulp? Hoezo? Lijkt me een wassen neus!
- Ik hoop er zelf uit te komen.
- Ik zit met inkomen precies rond de grens en krijg geen toezicht omdat ik een partner heb (die op zichzelf woont) maar wel 800 euro per maand heeft
- Ik-verteller niet iemand die schulden heeft
- Ondersteuning is beperkt
- Schaamte
- We verdienen te weinig